

Værd at vide om Karl Heinrich Marx

Hvem var han?

Karl Heinrich Marx (1818-1883) blev født i den tyske by Trier. Han voksede op i en jødisk familie, som senere konverterede til protestantismen grundet den udbredte antisemitisme. Marx var som udgangspunkt ikke særlig religiøs og anså ikke sig selv som jøde til trods for, at han var jøde de første 10 år af hans liv. Han studerede jura, men han fik efterfølgende stor interesse for bl.a. filosofien og sociologien, hvilket vi også kender ham for i dag. Dette førte til, at han skrev den verdenskendte bog "Das Kapital".

Klasseopdelingen (lønmøstager og kapitalejer)

Marx' er et produkt af industrialisering, som rullede ind i 1700-tallet, hvilket afspejler sig i hans tænkning omkring arbejde og dets betydning. Han tager udgangspunkt i materialistisk historieforståelse, hvilket kort fortalt betyder, at Marx anser den materielle produktion (økonomi) som drivkraften i menneskenes udvikling. Med udgangspunkt i materialismen mener Marx, at det, der skaber værdi i hverdagen, er arbejde. På markedet er der henholdsvis kapitalejerne og lønarbejderne. Kapitalejerne er dem, som ejer produktionsmidlerne (maskiner, fabrikker, mm.). Lønarbejderne ejer kun deres egen arbejdskraft og viden. Når en kapitalejer skal tjene penge foregår det ved, at han tjener mere på sin produktion, end han udbetaler til arbejdskraften. Dette kaldes merværdien. Marx er stærk modstander af det kapitalistiske system, idet det skaber klasseopdeling.

Arbejdsdeling og fremmedgørelse

Marx er desuden også modstander af arbejdsdelingen, da Marx mener, at den er med til at skabe undertrykkelse og fremmedgørelse. Fremmedgørelsen består i, at arbejderen aldrig er i kontakt med det færdige produkt og ej heller får del i profitten heraf. Arbejderen kommer heraf til at føle sig fremmed i sit arbejde, idet han blot er en arbejder på fx en snedkerfabrik og ikke længere snedker. Hertil tilføjer Marx, at mennesket tvinges ind i bestemte specialiserede arbejdsroller og sociale konstellationer, som ikke giver det enkelte menneske mulighed for frit at vælge.

Marx anser arbejde som positivt. Dog fastslår Marx, at individet skal kunne se sig selv i sit arbejde. Samtidig bør individet ikke være fanget i en bestemt stilling, men derimod have mulighed for at

varetage flere arbejdsopgaver: (...) *At gå på jagt om morgenen, at fiske om eftermiddagen, at drive kvægavl om aftenen, at kritisere efter maden, som jeg har lyst til, uden at jeg nogensinde bliver jæger, fisker, hyrde eller kritiker.*¹

Marx' utopi (det kommunistiske samfund)

Marx' mener, at det er naivt af Adam Smith at tro, at markedet kan styres af en usynlig hånd, da det selvregulerende marked blot vil understrege kapitalismens grådighed. I stedet bør markedet overgå til en kommunistisk forståelse, da denne samfundsform vil tilgodese alle uanset sociale og økonomiske ståsted. I Marx' utopi skal størstedelen af individerne i samfundet gøres "ejendomsløse", hvilket vil sige, at individerne skal overgå til proletariatet og derved være lønmodtagere. Den nuværende konstellation er med til at skabe ophobning af kapital hos kapitalisten. Fordelen ved den kommunistiske model er, at produktionsmidlerne vil være ejet af staten, hvilket vil skabe mere lighed, da den magt som ophobning af kapital medfører vil blive opløst og i stedet tilfalde fællesskabet.

¹ Marx, Karl. (1845): Den Tyske Ideologi, Berlingske forlag